

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Факультет фінансів та обліку
Кафедра фінансів ім. С.І. Юрія

ТУРКО Василь Русланович

**Морально-етичні аспекти фіскальних взаємодій
суб'єктів господарювання / Moral and Ethical
Aspects of Fiscal Interactions of Business Entities**

спеціальність: 072 - Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійна програма - Фіскальне адміністрування

Кваліфікаційна робота

Виконав студент групи ФФам-22
В. Р. Турко

Науковий керівник:
к.е.н., доцент, В. І. Дмитрів

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту:

"__" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ **А. І. Крисоватий**

ТЕРНОПІЛЬ - 2023

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Визначальні фактори формування фіскальних взаємодій платників податків.....	5
1.1 Теоретико-методологічні основи морально-етичних аспектів	5
1.2 Податкова культура: принципи побудови та її стандарти.....	13
Висновки до розділу 1.....	15
Розділ 2. Оцінка сучасного стану податкової культури в Україні	17
2.1. Аналіз сучасної податкової грамотності населення.....	17
2.2. Уникнення податкових правопорушень як форма девіантної поведінки.....	33
Висновки до розділу 2.....	36
Розділ 3. Основні напрями удосконалення податкової грамотності населення України.....	38
Висновки до розділу 3.....	47
Висновки.....	49
Список використаних джерел.....	51

ВСТУП

Актуальність теми. Витончена податкова культура є відображенням ефективної податкової політики кожної держави. Складові податкової культури визначаються соціально-економічним розвитком податкової політики кожної країни. Податкова культура є засобом взаємодії податкових платежів, пільг і фінансових санкцій і є передумовою для оцінки економічної діяльності держави.

В умовах сучасних глобалізаційних процесів, коли першочергове значення надається економічним елементам суспільного розвитку, особливого значення набуває природа та функціональне значення таких елементів економічного існування, як сплата податків. Це пояснюється тим, що економічна свідомість і податкова культура є одними з головних елементів соціально-культурного самосприйняття нації в глобалізованому суспільстві. Тому вплив національної економічної свідомості та культури на формування національної податкової культури набув особливого значення в сучасній ситуації розвитку України.

Питання формування і розвитку податкової культури і податкового потенціалу досліджено в роботах П. Мельника, Л. Тарангул, З. Варналій, В. Калустяна, В. Андрущенко, О. Крилова, В. Ткачук, І. Башинського, А. Василенко та ін. У роботах В. Андрущенко, О. Крилова, В. Ткачук досліджується питання сутності податкової культури з точки зору морально-етичних норм поведінки індивіда та взаємозв'язок з іншими соціокультурними категоріями. І. Башинський розкриває сутність податкової культури як економічної категорії та визначає проблемні аспекти формування податкової культури в Україні. А. Василенко розглядає сутність податкової культури, її значення, умови формування та перспективи зростання.

Аналіз фундаментальних досліджень показує, що податкова культура розглядається лише з теоретичної позиції та з точки зору взаємодії державних податкових органів і платників податків. Крім того, дослідження

природи податкової культури щодо складових податкового потенціалу країни є досить вузькими та фрагментарними. На сьогодні особливого значення набуває дотримання податкової дисципліни з метою підвищення рівня податкової культури вітчизняних платників податків. Наявність значних тіньових секторів, нелегальна зайнятість, приховані доходи та інші негативні прояви ухилення від сплати податків можуть остаточно підірвати зусилля щодо ефективної податкової реформи [1]. Проте податкова культура характеризується не лише ставленням платників податків до своїх конституційних обов'язків перед державною скарбницею, а й ввічливим ставленням податківців до платників податків. Це пояснюється тим, що ефективність будь-якої системи залежить насамперед від кваліфікації її працівників і якості її персоналу. Професіоналізм діяльності, ставлення, морально-етичні принципи, особистісні характеристики.

Тому актуальним сьогодні є питання про вплив податкової культури на важливі економічні процеси. Аналіз впливу різних негативних тенденцій може сприяти вдосконаленню ефективних механізмів податкової політики.

Метою даного дослідження є оцінка сучасного стану податкової культури в Україні та визначення напрямів її вдосконалення.

Для досягнення мети необхідно вирішити такі завдання:

- З'ясувати сутність, структуру та основні принципи податкової культури.

– Дослідження взаємозв'язку рівня податкової культури з динамікою та структурою податкових надходжень державного бюджету України.

– Розгляньте основні напрями податкової реформи в Україні.

- Запропонувати заходи щодо підвищення податкової культури.

Об'єктом дослідження є морально-етичні аспекти фіскальних взаємодій.

Предметом дослідження є теоретичні й практичні аспекти формування податкової культури та податкової грамотності населення України.

Методи дослідження, які були використанні в процесі дослідження та обробки матеріалів: абстрактно-логічний, графічний, порівняльний, розрахунково-аналітичний, індукції, дедукції, спостереження.

Фактологічну (інформаційну) основу складають законодавчо-нормативні акти щодо здійснення податкової політики, статистичні дані Державної служби статистики України, Державної митної служби України, Державної податкової служби, наукові публікації вітчизняних та зарубіжних вчених.

Практичне значення отриманих результатів полягає в поглибленні досліджень впливу податкової культури та податкової грамотності на рівень добровільної сплати податків. Може бути використаний у процесі вдосконалення та підвищення податкової культури та податкової грамотності як платників податків, так і громадян держави.

Апробація результатів дослідження та публікації. Основні наукові результати дослідження опубліковані у збірниках наукових праць кафедри фінансів ім. С.І. Юрія, а саме: «Фінансове забезпечення сталого розвитку»: збірники наукових праць кафедри фінансів ім. С. І. Юрія Західноукраїнського національного університету. Вип. 3. Т.1- 2. Тернопіль: ЗУНУ, 2023 року.

Структура роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел. Основний зміст роботи викладено на 65 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить 11 рисунків, 4 таблиці, список використаних джерел, що включає 60 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ВИЗНАЧАЛЬНІ ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ КУЛЬТУРИ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

1.1. Теоретико-методологічні основи морально-етичних аспектів

Останніми роками було опубліковано велику кількість досліджень, присвячених аналізу поведінки платників податків у різних країнах, і вчені все частіше виявляють неекономічні чинники, які впливають на оподаткування. Деякі автори зосереджуються на податковій етиці та вказують на відмінності в податковому законодавстві між країнами, тоді як інші зосереджуються на податковій етиці та податковій обізнаності. Усі ці елементи є частиною податкової культури, а ключовим елементом розуміння податкової культури є відносини між платниками податків і державою.

Термін «податкова культура» вперше використав Йозеф Шумпетер у своїй статті «Економіка та соціологія прибуткових податків», де він зазначив: «...податкова культура є вираженням людської духовності та творчості, і...«рівень податкової свідомості суспільства» [2, с 381].

Визначення категорії «податкова культура» в науковій, практичній та навчальній літературі неоднакові. Це зумовлено, по-перше, складністю та неоднозначністю категорії податкової культури як частини національної культури, а по-друге, життєво важливим значенням податкової культури в житті нації, а не лише окремих осіб чи груп людей. Як суспільство в цілому. Для прикладу наведемо декілька визначень податкової культури різними авторами. Вітчизняний вчений І. Башинський дослідив понад 20 трактувань поняття «податкова культура» багатьма вченими і на основі розкриття цього поняття в різних аспектах розробив комплексний і комплексний підхід до його визначення. запропонував використовувати. Він виділив сім таких аспектів. Тобто: Податкова культура за об'єктивними організаційно-правовими стандартами. Податкова культура як символ громадянського

суспільства. Податкова культура в інституційних аспектах. Податкова культура, яка відображає загальну культуру людини. Податкова культура як сукупність факторів, що впливають на податки. Податкова культура як вираження об'єктивних факторів взаємозв'язків і взаємодії платників податків і податкового органу» [3, с. 11-12]. Крім того, автори визначають такі складові податкової культури: Правова культура – знання своїх прав та обов'язків щодо платежів. Економічна культура - досконале знання та безумовне виконання податкового законодавства та підзаконних нормативно-правових актів. Фінансова культура – своєчасне подання бухгалтерської та податкової звітності» [4].

А. Василенко дає таке тлумачення. «...Податкова культура – це податкова культура, яка гарантує належну соціальну діяльність та культурно-етичну поведінку платників податків, що ґрунтується на професіоналізмі, відповідальності та правових знаннях представників законодавчої та виконавчої влади, це рівень розвитку взаємовідносин. .» [5]. Науковець В. Андрущенко зазначав: «...податкова культура – це різновид грошової культури, яка включає прикладні, утилітарні, специфічні процедури та правила, які розрізняють добро і зло, мораль і аморальність. Я вважаю, що це форма етики. . с. 13-17].

Вчені А. Крисоваті, Ю.А. Іванов, А. Кізима, В. Карпова трактують це так. «...Податкова культура визначається категоріями, які охоплюють майже всі явища податкового процесу, деталі податкових правовідносин, інструментальну діяльність людини» Вона складається із сукупності таких елементів: Податкові знання (інтелектуальна складова). власна оцінка податкових систем і соціальних настанов, віра в необхідність і соціальну користь законів і правил (емоційна і психологічна). Фактична поведінка суб'єктів господарювання, уміння використовувати в реальній діяльності правові засоби: закони та інші правові акти (розділ про поведінку)» [7].

Науковці Л. Трофимова, О. Доманський, В. Войтенко, Я. А. Пан Шашенков сказав: «...податкова культура – це усвідомлення кожним

відповідальності за виконання податкових зобов'язань, поєднане з глибоким відчуттям внутрішньої свободи та розумінням важливої місії в суспільстві», духовно це стверджує, що існує потреба сформований заповіт, всеосяжний податок на знання та інші закони. Усвідомлювати загальнолюдські цінності. Податкова культура рівною мірою стосується як платників податків, так і збирачів податків. У першому випадку важливою є лояльність громадян в умовах податкового тиску, у другому – від професійної компетентності та морально-етичної відповідності виконуваним обов'язкам»

В свою чергу, економіст В. Ручкіна стверджує, що це: «...певна система переконань, цінностей, знань, які передбачають своєчасну сплату податків і обов'язкових відрахувань згідно з вимогами Податкового Кодексу» [9, с. 198]. У цьому контексті автори лише наголошують на соціально-психологічних аспектах культури і не враховують емоційно-вольові фактори, які є передумовами податкової поведінки платників податків.

На думку західного вченого Б. Нерре: «...податкова культура являє собою систему взаємопов'язаних інститутів, що є частиною національної податкової системи та характерні для історичного розвитку певної держави» [10]. Аналізуючи наведене визначення, бачимо, що трактування, запропоноване Біргером Нелле, на перший погляд є дуже лаконічним, але водночас дуже вичерпним, відображає основну суть цього поняття, не впадаючи в тривіальність.

Податкова культура – складне соціально-економічне явище, яке поєднує в собі такі елементи: З одного боку, законодавство та інші нормативно-правові акти, з іншого боку, загальноприйняті традиції сплати податку, його обчислення та моральна поведінка самих платників (рис. 1.1).

В. Мельник визначає, що: «...податкова культура – складається з податків та зборів, які мають визначені принципи, порядок та функції процесів оподаткування» [11, с. 8].

Рис. 1.1 Важливі складові податкової культури

Джерело: складено на основі [11]

«...Податкова культура у суспільстві характеризується не лише ставленням платників податків до своїх конституційних обов'язків щодо сплати податків у державну скарбницю, а також шанобливим ставленням працівників фіскальних органів до суб'єктів податку...», – стверджує науковець І. Таранов [12].

Усі визначення терміну податкова культура не є суперечливими, оскільки характеризують її з різних сторін. Різниця полягає в тому, що одні вчені сприймають це поняття у вузькому сенсі, а інші — у широкому. Тому деякі вчені вважають податкову культуру відносно вузьким поняттям: «...обов'язки платника податків, його податкова обізнаність та податкова дисципліна». Інші вважають, що це поняття є надзвичайно широким і включає не лише пряму податкову правосвідомість, а й взаємопов'язані формальні та неформальні інститути. Ми вважаємо, що податкова культура є

складним і багатогранним поняттям, і повно та точно розкрити сутність податкової культури через пояснення важко. Адже воно охоплює не лише фінансово-економічний аспект, а також морально-етичний, політичний, правовий, психологічний, управлінський, виховний та організаційний аспекти [13, с. 287].

У рамках стратегічної реформи грошово-кредитної політики особлива увага приділяється неформальним інститутам. Крім надання інформації та аналізу, неформальні установи також надають послуги для платників податків, такі як консультаційні центри, послуги «Пульс», безкоштовні електронні ключі для подання податкових декларацій, а також освітні та навчальні програми для молоді також включено [14].

Отже, можна сказати, що поняття податкової культури включає діяльність платників податків та податкових інспекторів. Водночас ці види діяльності необхідно розглядати у взаємозв'язку. З іншого боку, культура діяльності контролюючого органу матиме значний вплив на платників податків, створюючи тиск, а також платники податків чинитимуть певний тиск на контролюючий орган. тіло. Коли цей тиск виходить за межі загальної культури, виникають конфлікти між платниками податків і податковими перевіряючими. Звичайно, конфліктні ситуації призводять до затримок для платників податків [15]. На підвищення податкової культури та зміцнення податкової дисципліни впливає не лише кількість платників податків. Діяльність органу управління, його працівників та всіх працівників відіграє дуже важливу роль у процесі утримання, а головне – у добровільному здійсненні цього процесу платниками податків.

З метою забезпечення населення своєчасною, повною та достовірною довідковою інформацією діє Департамент інформаційно-сервісного забезпечення ДПС, який у 2019 році було реорганізовано з ДФС України. [16].

Також працює сервіс «Пульс», який приймає скарги від фізичних та юридичних осіб на неправомірні дії чи бездіяльність податківців, навіть

можливу корупцію. У 2020 році на сервіс «Пульс» надійшло та опрацьовано 5169 скарг (з них 135 анонімних) щодо неправомірної поведінки та бездіяльності працівників ДПС. (згідно з Дорожньою картою) та направити відповідальному структурному підрозділу або органу місцевого самоврядування ДПС для ознайомлення. За визначений період заявники зверталися переважно зі скаргами на роботу органів ДПС (3,2 тис. осіб (61,9%), з питань подання звітності до податкових органів та реєстрації податкових накладних (1,0 тис. осіб (19%)), 6%)), через бізнес-систему електронного управління ПДВ – 0,3 тис. (4,9 відс.). Крім того, протягом зазначеного періоду заявники повідомили про 225 фактів (4,4%), пов'язаних з корупцією чи можливими корупційними злочинами та порушеннями службовцями інших вимог «Антикорупційного» закону України. органи ДПС. Станом на 1 січня 2021 року розглянуто 5231 скаргу, з них 62 скарги перехідного характеру з 2019 року. Протягом року проводився моніторинг результатів перевірки інформації, що надходить від фізичних та юридичних осіб через сервіс «Пульс». Заявникам було повідомлено про остаточні результати розгляду, які відображені в програмному модулі «Пульс» системи CRM-IDD. Після розгляду звернень фізичних та юридичних осіб щодо сервісу «Пульс» упереджено (повністю або частково) вирішено 82 800 скарг [17].

Податково-правова база України за останні роки стала складною та нестабільною, що безумовно негативно вплинуло на національну податкову культуру. Адже часто ухилення від сплати податків виникає не через бажання уникнути податків, а через нерозуміння деяких законодавчих положень. Це ще раз доводить, наскільки важливо підвищувати якість просвітницької діяльності установ ДПС та спрямовувати роботу податкових інспекторів не лише на виконання податкових функцій, а й на зближення держави та народу. Соціальна ефективність будь-якої системи визначається кваліфікацією її працівників, їх ставленням до професійної діяльності, етичними принципами та психологічними особливостями особистості.

Таблиця 1.1.

**Систематизація психологічних рис поведінки працівників
податкових органів [18, 19]**

Риси характеру працівників податкової служби	Типові прояви поведінки працівників у спілкуванні з платниками податків	Основні завдання етики працівників ДПС
Тактовність і лаконічність	<ul style="list-style-type: none"> - аргументована та стисла розмова - надавати перевагу діалогу, а не монологу - намагатися погоджуватись, а не заперечувати 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Підвищувати довіру і впевненість суспільства в його етичних діях. 2. Узаконити накладення санкцій за неетичну поведінку 3. Зменшити кількість неетичних вчинків шляхом їх осуду та покарання за них. 4. Виховувати чуйність та підвищувати підготовленість працівників ДПС до ухвалення більш етичних варіантів рішень. 5. Долати невпевненість у виборі між етичною та неетичною поведінкою. 6. Розвивати здібності та вміння аналізувати етичний і вартісний результат своєї діяльності. 7. Допомогти працівникам ДПС у вирішенні дилеми співвідношення етики вчинку і власного інтересу. 8. Підвищувати моральний і психологічний розвиток державних службовців
Ввічливість	<ul style="list-style-type: none"> - звертаючись до конкретного відвідувача, враховувати його стать, вік, манеру спілкування; - не вживати жаргонних слів і виразів, завжди уникати лайки; - м'яко заперечувати; - спілкування з відвідувачем закінчувати подякою 	
Емоційна стриманість	<ul style="list-style-type: none"> - дати відвідувачеві змогу подискутувати; - висловити захоплення логікою платника податків; - уникати категоричності. 	
Толерантність	<ul style="list-style-type: none"> - сприймати без агресії думки, які відрізняються від власних; - адекватно реагувати на особливості поведінки та способу життя платників податків; - демонструвати терпимість до чужого способу життя, поведінки, звичаїв, почуттів, ідей, вірувань тощо. 	
Компетентність	<ul style="list-style-type: none"> - підтримувати впевненість у своїй компетентності і в компетентності платника податків; - вміло демонструвати навички і здібності набуті під час навчання, професійної підготовки. 	

Посадові особи Державної податкової служби України повинні пройти відповідну підготовку, щоб зрозуміти важливість відносин з платниками податків. Ідеального працівника фінансової установи можна охарактеризувати, виходячи з психоповедінкових особливостей працівників

ДПС. Посадовці державних податкових служб дізналися, що важлива частина впливу на платників податків і спілкування з ними здійснюється не лише за допомогою податкового законодавства та інших методів управління, а й за допомогою психологічних характеристик. Платникам податків необхідно усвідомлювати, що посадові особи податкових органів є не противниками в процесі оподаткування, а партнерами.

Співробітники ДПС України регулярно проводять інформаційні кампанії щодо змін у податковому та податковому законодавстві, а також щодо створення гнучкої та дієвої системи якісних інформаційних послуг, необхідних для проведення методичних заходів та консультативної підтримки. Ми реалізуємо це, слід дотримуватися цих інструкцій.

Податкова культура включає усвідомлення людьми важливості сплати податків для країни та суспільства та розуміння ними прав і обов'язків, які випливають із сплати податків. Платники податків повинні знати, що бюджету необхідні податкові надходження для того, щоб держава могла виконувати свої функції (утримання армії, флоту, поліції, належної освіти, охорони здоров'я тощо). Наразі відсутня взаємодія між державою та платниками, яка має базуватися на взаємності. Платники не дозволяють повертати їм податки у вигляді певних послуг чи пільг і, схоже, твердо переконані, що ці гроші мають безслідно зникнути деінде в країні. Тому люди обурені можливістю нововведень у податковій системі та підозрюють, що мета нововведень – просто забрати гроші у людей. У зв'язку з цим необхідно формувати та розвивати податкову культуру як населення, так і працівників податкових органів.

1.2 Податкова культура: принципи побудови та її стандарти

Робота податкових органів багато в чому залежить від їх взаємовідносин з платниками податків. Більшість платників податків є партнерами держави, а гроші платників податків є основним джерелом доходу держави. Тому платникам податків варто більше уваги приділяти роз'ясненню своїх юридичних дій, оскільки податкове законодавство є надто складним і неоднозначним, щоб бути зрозумілим кожному. Більшість податкових спорів виникає через те, що платники податків просто не розуміють певні положення податкового законодавства так, як податківці. З іншого боку, якщо платники податків дотримуються податкового законодавства, податкові органи також працюватимуть ефективно. Але все зводиться до високої податкової культури країни. В Україні, як і в більшості країн колишнього Радянського Союзу, поява формальної інституціалізації передуює створенню умов для ефективного функціонування інституцій. Причиною цього є відсутність належної законодавчої бази та досвіду податкової реформи, що призвело до дублювання податкового законодавства західних країн. При запровадженні формальних інститутів необхідно враховувати необхідність їх відповідності рівню неформальних відносин. Отже, процес інституціалізації податкової культури поступово замінює добровільну сплату податків і зборів платниками, розвиває нові форми і методи організації податкових відносин, створює стандартизовані проєкції податкової культури, його слід розглядати як процес досягнення того, що можливо. Основи податкової культури Національна стратегія формування податкової культури.

Д. Касімов пропонує наступний етап цього процесу.

- Формування загальнорозвиткових цілей і завдань.
- Розробка норм і процедур податкової діяльності.
- інституціалізація розроблених норм і правил, тобто розробка механізмів їх реалізації на практиці.

□ Встановити систему диференційованих заходів та форм відповідальності за їх невиконання (система фінансових санкцій). "[двадцять п'ять].

Для розгляду інституційних основ організації податкової культури насамперед необхідно визначити структуру її конструктивної системи (табл. 1.2). (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Складові податкової культури за рівнями прояву і суб'єктами впливу [1, 26]

<i>Рівні реалізації – суб'єкти</i>	<i>Платники податків</i>	<i>Контролюючі органи</i>	<i>Держава</i>
Індивідуальний рівень (мікро)	Інтеріоризація індивідом соціальних структур (габітус)	Поведінкові паттерни та диспозиції	Норми громадянського суспільства
Соціальний рівень	Соціальний капітал	Культура діяльності податкових органів	Суспільна довіра
Державний або соціетальний рівень (макро)	Податкова мораль	Політика в сфері адміністрування податків	Податкова політика

Таблиця 1.2 показує, що платники податків повинні розуміти соціальні структури на індивідуальному (мікро) рівні. Це процес інтеграції соціальних норм і цінностей у внутрішній світ людини. На цьому етапі можна припустити, що кількість прийнятих індивідом норм накопичується, засвоєні ним цінності трансформуються в нові якості, які проявляються як зміни в поведінці людини під впливом змін у структурі особистість. Інтерналізація є свідченням успішної адаптації особистості в суспільстві.

Це свого роду соціальний простір, де люди взаємодіють як автономні особистості і в процесі взаємодії утворюють складну багатопланову мережу громадянських зв'язків і взаємозалежності, тим самим створюючи своє власне соціальне життя і суспільство [26]. Громадянське суспільство є автономною частиною суспільства, але держава є творцем норм людської поведінки і вимагає від свідомих громадян (у нашому випадку платників

податків і контролюючих органів), щоб вони їх дотримувалися, а громадяни є Нам потрібно об'єднуватися за моделлю Люди беруть на себе відповідальність як місцеві жителі і діють відповідно. Сутність такого явища, як «податкова культура», можна виразити схемою, яка об'єднує її елементи, категорії та наслідки її існування (рис. 2.3).

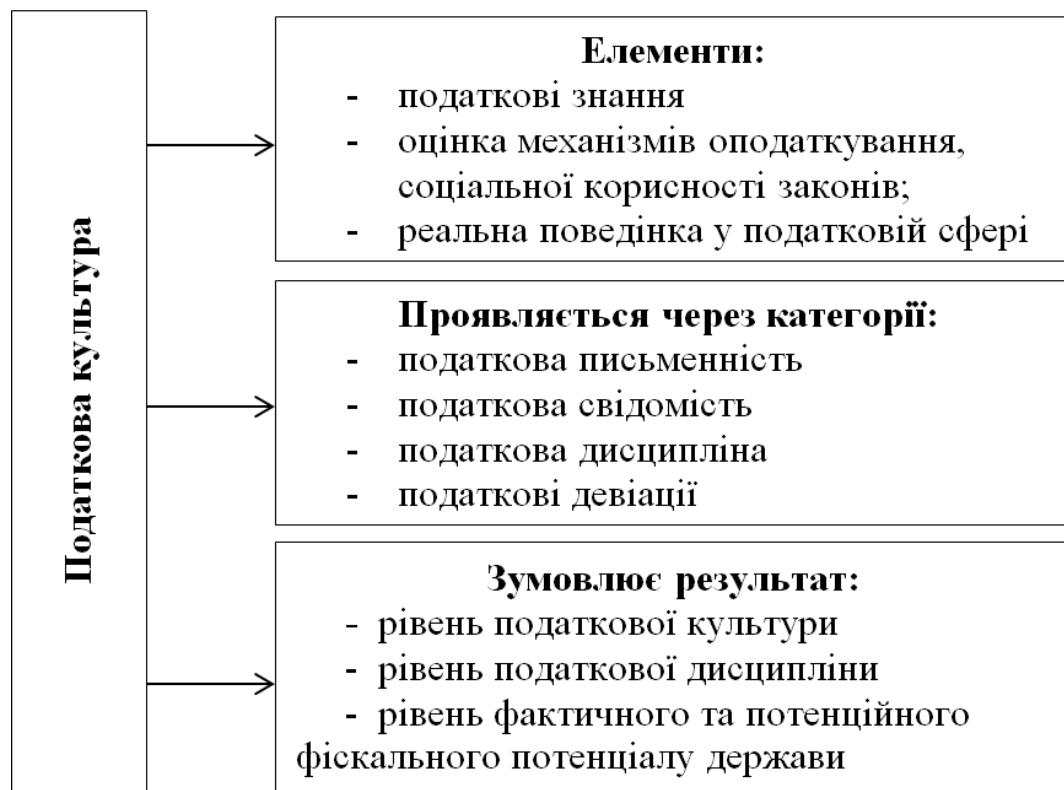

Рис. 1.3 Декомпозиція сутності податкової культури [28]

Висновок до розділу 1

Висновок дослідження полягає в тому, що розвиток податкової культури гальмується уявленням платників податків про абсолютну несправедливість ситуації та відсутність надії на мету змінити існуючу податкову систему для досягнення справедливості. Однією з основних проблем формування та розвитку податкової культури є низька довіра населення до необхідності сплати податків. Взаємозв'язок між державою і платником податків є слабким, тому необхідно дбати про виконання державою своїх обов'язків відповідно до прав платників податків і закону.

Гармонійне поєднання фінансових інтересів країни та соціальних потреб платників податків на основі формування партнерських відносин має стати основою формування інституційної основи розвитку податкової культури країни. Слід підкреслити, що умови здійснення прав і ступінь виконання обов'язків усіма суб'єктами податкового права (державою, податковими органами, платниками податків) є вираженням податкової культури. Створення податкової культури починається зі співпраці та взаємної довіри між усіма учасниками, залученими до податкових питань, а ефективна реформа може бути досягнута за належного рівня податкової культури. Тому розробка теоретико-методологічних засад розвитку податкової культури й надалі залишатиметься важливим науковим напрямом у податковій сфері.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ПОДАТКОВОЇ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ

2.1 Аналіз сучасної податкової грамотності населення

Податки є основою забезпечення функціонування країни та суспільства, забезпечення потенціалу розвитку країни та соціальної захищеності малозабезпечених громадян. Податкова культура та податкова компетентність є найважливішими передумовами ефективного функціонування податкової системи країни. Це ціна цивілізації і нашого добробуту. Проте не всі вважають, що сплата податків є загальнолюдською цінністю, особливо в цей непростий час. В Україні поширена антифіскальна поведінка. Дослідження показують, що податкова свідомість і податкова культура країни обернено пропорційні розміру тіньової економіки. Виходячи з сучасної податкової системи та умов стратегічного розвитку, завданням податкового адміністрування є необхідність проведення широкомасштабних просвітницьких заходів, спрямованих на підвищення податкових знань та податкової культури в процесі оподаткування населення.

Податкова грамотність означає знання та навички, необхідні для правильного розуміння податкової системи держави та надання можливості громадськості приймати сприятливі рішення. Важливим напрямком діяльності системи освіти нашої країни є турбота про молоде покоління, яке є майбутнім платником податків, виховання у молоді високої податкової культури та підвищення її податкової грамотності. Як громадяни, молоді люди повинні розуміти і дотримуватися вимог законодавства. Кожна людина з дитинства має усвідомлювати, що країна може процвітати лише тоді, коли її громадяни сумлінно виконують свої конституційні податкові зобов'язання, а податки дають можливість жити в цивілізованій країні.

За даними Social Survey, приблизно 47% респондентів вважають, що податки в першу чергу спрямовані на корпорації. Приблизно 62%

респондентів вважають, що податки важко зрозуміти. Майже 84% населення не довіряє податковій політиці країни та вважає, що податкова політика має виконувати лише фіскальну функцію. Дослідження показують, що більшість респондентів хочуть покращити свої фінансові знання, зокрема податкові.

Сучасні молоді люди не розуміють податкових наслідків, з якими вони стикаються, або податкових переваг, які вони можуть отримати, якщо підготуються до своїх податків. Сподіваємося, що незабаром жителі України зрозуміють, що податкова грамотність та податкова культура – це знання та навички, необхідні кожному у повсякденному житті. Це чітко свідчить про те, що програми фінансової та податкової грамотності мають бути пріоритетними для України. Не можна забувати, що сучасні діти та студенти – майбутні платники податків. Тому доцільно починати вивчати основи податкових навичок на ранніх стадіях системи освіти, а потім йти глибше. У багатьох країнах світу активно розробляються шляхи запровадження податкової грамотності як самостійного предмету або у складі існуючих предметів у навчальних закладах.

Податкова культура є частиною національної культури країни, позначає діяльність усіх суб'єктів податкової діяльності щодо повної та своєчасної сплати податків і зборів до бюджету та є показником ефективності оподаткування [30]. Все ще низький рівень податкової культури зумовлює зростання кількості проблем, вирішення яких потребує розробки національної стратегії формування податкової культури осіб, залучених до податкового процесу. Громадяни часто ігнорують державу і вважають, що вони не зобов'язані платити податки. Проте держава не дала їм зрозуміти, що податок сприятиме підвищенню добробуту суспільства в цілому. Внаслідок цього також мають місце випадки ухилення громадян від сплати податків [1].

Добровільна сплата податкових платежів є першочерговим чинником щодо наповнення державного бюджету. А за цим найперше стоїть податкова грамотність платників податків та населення зокрема. Громадяни розвинених країн чітко розуміють, що сплата податків – це вагомий і значний їх вклад в

покращення рівня та добробуту життя цілої держави.

Ще одним важливим фактором взаємодії платників податків і податкової системи є добровільність сплати податків та підприємницька діяльність. Багато платників податків не знають або не вірять, що податки, які вони добровільно сплачують, будуть повністю повернуті їм у вигляді певних державних послуг і соціального забезпечення. Якщо підприємець є сумлінним платником податків, розмір добровільного оподаткування багато в чому залежить від зручності ведення бізнесу [31, С. 352]. З точки зору міжнародних рейтингів, динаміку зовнішніх поглядів на економічні зміни України в 2018-2020 роках відображає масштабне наукове дослідження Global Competitiveness Index, проведене Всесвітнім економічним форумом. Рейтинг країн світу за рівнем економічної конкурентоспроможності. У рейтингу World Competitiveness Index у 2019 році Україна посіла 85 місце зі 141 країни [32].

Не менш важливими чинниками взаємодії платників податків і податкової системи є добровільність сплати податків та зусилля самих підприємців. Науковці О. Замасло та О. Бойчук трактують це так. «Я вас запевняю. Що стосується підприємців як платників податків, то їхня добровільна сплата податків значною мірою залежить від зручності ведення бізнесу.» [32].

У таблиці 2.1 показано зовнішній розвиток економічних змін в Україні у 2018-2020 роках з точки зору міжнародних оцінок. Індекс глобальної конкурентоспроможності – це масштабне наукове дослідження Всесвітнього економічного форуму. Результатом цього дослідження є рейтинг країн світу за показниками економічної конкурентоспроможності. Позиція України в Global Competitiveness Index у 2019 році – 85-та з 141 країни [32].

Таблиця 2.1

Позиція держави України в важливих міжнародних рейтингах [33]

Назва рейтингу	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Рейтинг свободи преси	101	102	96
Рейтинг найсильніших армій світу	30	29	27
Рейтинг конкурентоспроможності країн	59	54	55
Рейтинг економічної свободи	150	147	134
Рейтинг легкості ведення бізнесу	76	71	64
Рейтинг демократії	83	84	78
Рейтинг інноваційних економік світу	46	43	56

У рейтингу конкурентоспроможності кожної країни, як і в інших рейтингах, Україна то піднімалася, то падала. Цього року Україна посідає 55-е місце, а 2014-го – 49-те, що є найкращим показником на сьогодні. Ця оцінка проводиться Міжнародною асоціацією управління розвитком і базується на більш ніж 300 критеріях. Розглядаються чотири основні аспекти економічного життя країни: бізнес-середовище, стан економіки та інфраструктури та ефективність уряду [34].

У 2020 році Україна просунулася в рейтингу свободи преси, піднявшись на 96 місце. У 2015 році він займав 129 місце, а в 2019 році – 102 місце. Водночас міжнародний рейтинг України знизився, що призвело до підвищення після значного погіршення ситуації в інших країнах. Організація «Репортери без кордонів», яка склала цей рейтинг, зазначила, що «Україна повинна зменшити вплив олігархії на ЗМІ та боротися з безкарністю журналістів...»[35].

Рейтинг демократії України неухильно зростає з 2014 року, з 92-го місця на той час до 78-го цього року. При складанні своїх рейтингів експерти The Economist враховують п'ять груп показників, серед яких діяльність уряду та вплив держави. Населення про політику, громадянські свободи,

політичну культуру та вибори. З 2016 року Україна втрачає місце в рейтингу найбільш інноваційних економік світу. У 2014 році держава була на 49 місці, а в 2020 році вже на 56 місці.

Позитивні відносини влади в Україні також можна відстежити за допомогою даних оцінки Doing Business. Україна зайняла 64 місце в індексі інвестиційної привабливості «Ведення бізнесу-2020», покращивши минулорічний рейтинг на 7 пунктів. У 2019 році Україна зайняла в цьому рейтингу 71 місце. З 2014 по 2018 рік Україна піднялася в рейтингу на 24 позиції[36].

За результатами щорічного дослідження «Податкові платежі 2020» (Tax Payments 2020), проведеного командою PwC у співпраці з експертами Світового банку, Україна опустилася на 11 пунктів до 65-го місця [37]. Причиною втрати позицій в Україні є, перш за все, активна політика інших держав, спрямована на автоматизацію процесів і скорочення часу адміністрування податків, а також збільшення податкового навантаження наших компаній. Автоматизація та максимальна простота процесів стає світовим трендом. В результаті деякі країни змогли значно покращити свої рейтингові результати.

Наприклад, Туреччина, яка піднялася з 80-го на 20-е місце, скасувала податок на додану вартість на капітальні інвестиції, заощадивши компаніям час до отримання відшкодування. Угорщина покращила свій рейтинг з 86-го до 56-го минулого року, значно скоротивши час, необхідний для перегляду коригувань декларації про доходи. Такі країни, як Португалія, Франція, Польща та Литва, запровадили звітність податковим органам у реальному часі. Україна все ще перебуває на підготовчому етапі та працює над планами подальшої цифровізації роботи своїх податкових органів та реформування податкового адміністрування.

У тому ж дослідженні Taxation 2020 зазначається, що потрібен час, щоб ці реформи вплинули на рейтингові результати. Основним питанням, яке потребує пильної уваги, є великі витрати часу на податковий облік.

Вітчизняні компанії витрачають на бухгалтерію в середньому 328 годин на рік, що вдвічі більше, ніж у розвинених країнах. А наш штат посідає 176-е місце серед 190 штатів за розміром заборгованості з податку з продажу.[33]

Структура податкових категорій формується трьома факторами, які визначаються не лише законодавчо встановленим податком, що сплачується за певною ставкою, але й характером і формою його сплати, адміністративною зручністю та квазіфінансовими міркуваннями. шляхом платежів. Це лягає тягарем на підприємців як роботодавців. Щоб проілюструвати це, розглянемо рейтинг країн на основі загальних податків і митних зборів у відсотках від доходу в 2019 році (рис. 2.1).

З січня по лютий 2019 року ДПС провело 800 чергових перевірок платників податків. 1800 позапланових перевірок та 400 сторнованих перевірок. Зокрема, проведено 26 перевірок фінансових установ з відокремленими підрозділами, за якими додатково донараховано 165,2 млн. грн. В результаті контролю за дотриманням валютного законодавства і правил штрафи за порушення умов платежів у валютній сфері склали 75,3 млн ієн, а також податок на прибуток для іноземних корпорацій. Сума становить 172,2 мільйона фріврів. Проведено 135 документальних перевірок щодо додержання законодавства України у сфері державної митної справи, за якими донараховано фінансової відповідальності на суму 227,7 млн. грн. [40].

Загалом за результатами розпорядчої роботи донараховано до бюджету 6,9 млрд грн, з них погоджено 1,8 млрд грн (у т.ч. по основному платежу податку на прибуток – 493 млн грн, податку на додану вартість – 623 млн грн)).

Фактичний внесок відділу аудиту в забезпечення надходжень до бюджету склав 1,549 млн. грн. Забезпечено касову виручку в сумі 676 млн. грн., зменшено від'ємну суму по податку на прибуток на 4113 млн. грн. Майбутні податкові збитки - При сплаті 740 мільйонів гривень від'ємне сальдо податку на додану вартість, включене до наступного податкового кредиту після відшкодування з бюджету, було зменшено на 133 мільйони

гривень [40].

Успіх неможливий без таких партнерів, як бізнес-середовище та інститути громадянського суспільства. З цієї причини ми побудували нову систему зв'язку із зовнішнім середовищем. Тому в червні 2020 року була запущена Податкова платформа комунікацій. Це новий формат, який підтримує ефективний діалог між компаніями та податковими органами. Оперативне опрацювання та вирішення проблемних питань сприяло створенню нового іміджу органів державної податкової служби. Цей формат забезпечував найкоротший шлях від точкових проблем до системних рішень. Навіть під час карантинних обмежень він виправдовувався. За час роботи опрацьовано близько 400 запитів на інкасацію. Серед наших надійних партнерів – Асоціація платників податків України (АПУ), Асоціація роботодавців України (ФРУ), Союз промисловців і підприємців України (УСПП), Рада економічного омбудсмена та Європейська Бізнес Асоціація (ЕБА). з'явиться. . , Американська торгова палата (АСС) тощо (рис. 2.2).

Рис. 2.2 Головні партнери та стекхолдери Державної податкової служби України

Джерело: складено автором на основі [40]

У 2020 році профільним управлінням з питань протидії корупції та виявлення ДПС розроблено та впроваджено:

- Порядок вирішення конфлікту інтересів у комітетах ДПС.
- Порядок організації роботи із запобігання та виявлення корупції в установах ДПС.
- Методичні рекомендації щодо розгляду повідомлень викривачів.
- Антикорупційна програма ДПС на 2020-2022 роки, затверджена НАЗК.

- Анонімне опитування працівників ДПС щодо рівня обізнаності щодо корупції. За результатами перевірок податковими органами державний бюджет (сальдо) у 2020 році становив 567,4 млрд гривень, що на 21,5% (100,5 млрд гривень) більше, ніж у 2019 році [41]. Крім того, було проведено 42,2 тис. тестів. Перевірці документів підлягають: 0,7% (8,7 тис. осіб) зареєстрованих юридичних осіб та 0,7% (13,6 тис. осіб) зареєстрованих (самозайнятих) осіб. Збиток склав 20,2 млрд грн. (4 млрд – податок на прибуток, 16,2 млрд – податок на додану вартість). За результатами перевірки виявлено порушень на суму 17 млн 778 тис. грн.

З метою виконання бюджетних призначень щодо покладених на ДПС платежів та отримання одноразових внесків ДПС та її організаційними підрозділами обласних органів організується робота з актуалізації інформації (орієнтовно 10 разів на рік). місяць).) Про надходження передбачених податків, зборів до державного та місцевих бюджетів та внесків фізичних осіб, пов'язаних з територіальними утвореннями ДПС. З метою забезпечення ефективного прогнозування руху коштів на єдиному казначейському рахунку та своєчасного проведення фінансових операцій (у частині надходжень від внесків фізичних осіб) Мінфіну, Мінфіну та Пенсійного фонду України три відомості обов'язкові: надаються. Для очікуваних щоденних, тижневих та місячних показників надходжень державного та місцевих бюджетів загальнодержавних податків і зборів, чотирьох місцевих податків і зборів, надходжень на депозитні рахунки митниці та відшкодування до бюджету ПДВ як внесків фізичних осіб Звітувати 1 раз на місяць.

Рис. 2.5 Результати проведеного податкового контролю у 2020 р.

Джерело: складено на основі [41]

У 2020 році інформаційно-комунікаційними системами (ІТ) ДПС було оброблено та розподілено на інтегровані картки платників (ІКП) 248,7 млн претензійних документів. Для перевірки стану сплати платника податків/зборів з єдиного внеску та бюджету пенсійного/соцстрахового фонду використовується електронний сервіс «Витяги бюджету за внеском та стан розрахунку з довірою». фонд Ми робимо заявку на придбання. Функції ІТС «Електронний кабінет» (надається в електронному вигляді за результатами опрацювання заяв для отримання витягів про стан розрахунків з бюджетами та цільовими фондами на підставі даних органів ДПС).

У 2020 році ДПС отримала та опрацювала понад 169 тис. електронних звернень щодо коментарів щодо стану розрахунків домогосподарств та цільових фондів. Щоб спростити процес повернення неправильних платежів і переоплат, протягом останнього року ДПС пропонує послугу «електронне повернення коштів» (рис. 2.6), що дозволяє платникам подавати запити на повернення через «Кому». Подайте електронний кабінет або єдине вікно,

отримайте підтвердження про прийняття Вашої заяви до розгляду органом ДПС та отримайте повернення суми на свій рахунок або внесіть відповідні кошти на рахунок у встановлені законодавством терміни. Інші платежі.

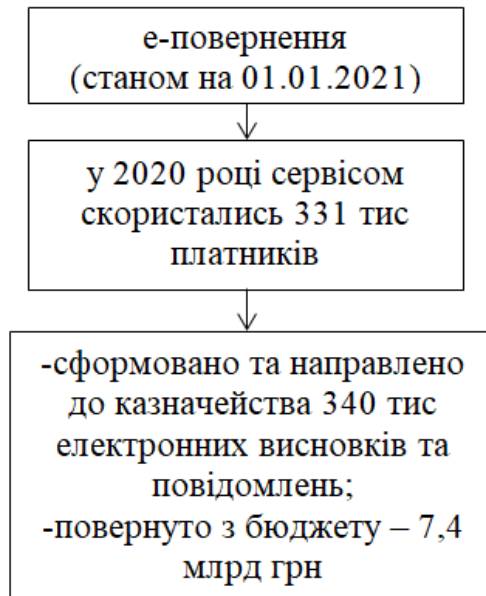

Рис. 2.6 Характеристика основного електронного сервісу ДПС –е-повернення
Джерело: складено на основі [41]

Сервісом цього року скористалися 331 тис. платників податків, з них 180 тис. подали заяви про повернення податку та 150 тис. громадян заявили про право на повернення податку на підставі декларацій про майновий стан і доходи. Обласними органами ДПС опрацьовано 238 тис. За банківськими виписками створено та передано до Міністерства фінансів електронну виписку на 7,2 мільярда гривень. Також до Міністерства фінансів надійшов електронний лист із вимогою повернути відшкодування податку на суму 311 мільйонів гривень. Ми також спостерігаємо розвиток та вдосконалення інших електронних податкових сервісів (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Характеристика основних податкових електронних сервісів [43]

е-акциз (2 підпроекти)	е-РРО (3 підпроекти)	е-податки (2 підпроекти, 50 сервісів)	Об'єднана звітність	Info-TAX (близько 20 сервісів)
Цифрова трансформація контролю за дотриманням порядку розрахункових операцій	Цифрова трансформація контролю за дотриманням порядку розрахункових операцій	Цифрова трансформація адміністрування податків, зборів, платежів, єдиного внеску	ПДФО та ЄСВ	Стан розрахунків з бюджетом, реєстраційні та облікові дані; результати обробки документів, виникнення податкового боргу; строки подання звітності та сплати податків

Розроблено вісімнадцять проектів нормативно-правового та адміністративного законодавства для забезпечення методичних елементів функціонування діючої системи оподаткування та уніфікації внесків на бюджетні та позабюджетні рахунки, створення спрощеної системи з єдиним рахунком. 2020 (3 проекти постанов Ради Міністрів України, 6 наказів Міністерства фінансів України, 9 наказів ДПС) та 21 проект заявки на доопрацювання ІТС ДПС (в т.ч.: ІТС «Блок управління» Нові можливості ІТС «Електронний кабінет» стосуються запровадження єдиного рахунку для сплати податків, зборів, платежів та єдиного внеску на загальнообов'язкове соціальне страхування Платники податків (юридичні особи та джерела доходів) для органів місцевого самоврядування Оформлення звітності щодо.

Також зміни внесено до електронних сервісів, таких як Е-Кабінет.

— Оновлений інтерфейс електронного кабінету.

— Додано такі функції, як «Пошук податкових чеків» і «Пошук податкових марок споживання».

- Розширено податкові можливості фізичних осіб.
- Гарантується створення токенів API (Application Programming Interface) для доступу до реєстрів відкритих частин електронного кабінету.
- Забезпечено створення кабінету API-E.
- Отримати за запитом виписку з відомостями про відповідальну особу платника.
- Прийом звітів про виникнення податкових зобов'язань та необхідність сплати податків, оформлення електронних документів;

Незважаючи на несприятливу ситуацію соціально-економічного розвитку у 2020 році, завдяки сумлінному обліку платіжних операцій суб'єктами господарювання та ефективному управлінню ДПС доброчесністю бухгалтерського обліку, подання у 2020 році порівняно з 2019 роком Загальний прибуток зріс на грн. 67 мільярдів, або 5,6 відс.

Рис. 2.7 Головні податкові сервіси ДПС

Джерело: складено на основі [41]

У 2020 році ДПС організувала та провела низку міжнародних зустрічей з іноземними податковими органами, міжнародними організаціями та представниками іноземних дипломатичних установ в Україні за участі керівництва ДПС. Зокрема, відбулися зустрічі з керівниками посольств США, Франції, Туреччини, Швеції та Бельгії в Україні, а також з представником ЄС в Україні. У лютому 2020 року відбулася зустріч керівників ДПС та Податкового управління Швеції для обговорення майбутніх проектів співпраці та підписання Меморандуму про взаєморозуміння щодо співпраці між ДПС та Податковим управлінням Швеції. На онлайн-зустрічі з представниками податкових органів Швейцарії та Нідерландів обговорено питання посилення співпраці у сфері обміну інформацією в рамках Плану дій BEPS. У рамках реалізації положень Угоди FATCA (Угода між Федеральним урядом України та Урядом США) проведено онлайн-консультації з експертами Податкової служби США. У серпні 2020 року ДПС відвідала делегація Міністерства фінансів Республіки Польща та Національної податкової служби та обговорили можливості розширення двосторонньої співпраці у сфері адміністрування ПДВ. У рамках членства ДПС в Європейській податковій адміністрації (ЮТА) організовуються засідання правління, пленарні засідання, експертні семінари та участь у форумах ЮТА.

Відбулася онлайн-зустріч експертів ДПС та експертів Глобального форуму для проведення консультацій щодо експертної оцінки Глобального форуму ОЕСР з питань прозорості та обміну інформацією. Крім того, протягом року проводилися регулярні зустрічі з представниками Управління оподаткування та бюджету Міжнародного валютного фонду, Управління технічної допомоги Міністерства фінансів США, Німецького інституту міжнародного співробітництва (GIZ) і Німецької програми міжнародного співробітництва. Управління державними фінансами України (EU4PFM) передбачає систематичну участь у засіданнях керівних органів міжнародної технічної допомоги, що здійснюються у співпраці з певними міжнародними

організаціями. Розпочато переговори зі Світовим банком, Агентством США з міжнародного розвитку (USAID), турецьким фондом ТІКА та Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР) щодо підтримки в реалізації проекту реформування ДПС. 24 та 25 вересня 2020 року ДПС провела міжнародну конференцію «Імплементация Плану дій BEPS в Україні», за участю представників Міністерства фінансів України, інших державних установ, великих бухгалтерських фірм та податкових органів. Польща, Литва та важливі міжнародні партнери (Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Управління технічної допомоги Міністерства фінансів США, Німецький інститут міжнародного співробітництва (GIZ), Внутрішньоєвропейська податкова адміністрація (ЮТА), Міжнародна валютна фонд).

Починаючи з 2021 року платники податків отримуватимуть зручні та доступні послуги через мережу обслуговування платників податків із 561 точкою доступу по всій країні (включаючи 481 центр обслуговування платників податків, розташованих у юрисдикціях ДПС) Стати. Обсяг послуг, що надаються цими точками доступу, включає надання адміністративних, консультаційних та інформаційних послуг, прийняття податкових декларацій та надання відповідних послуг електронного підпису. Перелік державних послуг, які надає ДПС та її громадські організації, включає 126 послуг. Це означає, що з початку року надано 4 703 081 адміністративних послуг.

Реалізація єдиної інформаційної політики, включаючи централізований контроль інформаційних потоків та медіапланування для висвітлення актуальних питань податкового законодавства та діяльності ДПС та її регіональних органів, призведе до широкого розповсюдження інформаційних матеріалів про діяльність ДПС ДПС. Внеси свій внесок. Його територіальні установи та держави в ЗМІ Податкова політика та законодавство з питань особистого внеску. У 2020 році ДПС та місцеві посадовці організували та провели 296 прес-конференцій та брифінгів, 908 інших заходів за участю представників ЗМІ. Керівництво комісії ДПС дало 2408 інтерв'ю та

коментарів ЗМІ. Створено та опубліковано на офіційному веб-порталі ДПС та у засобах масової інформації 18955 інформаційних повідомлень щодо діяльності ДПС. Відповів на 995 запитів ЗМІ.

З метою всебічного та оперативного інформування платників податків та громадськості у 2020 році про практику застосування законодавства та новації податкового законодавства з питань, що належать до компетенції ДПС, ДПС та її уповноважені органи організували три інформаційні кампанії: Проведено. Це область застосування реєстратора платіжних операцій. Отримана декларація про доходи громадян за 2019 рік. Новації податкового законодавства згідно із Законом № 466-ХІІ [44].

Крім того, у 2020 році фахівці органів ДПС підготували понад 41 тис. матеріалів з питань податкового законодавства та питань єдиного внеску для ЗМІ та велику кількість документів, спрямованих на підвищення рівня комунікації та інформування населення. Ми провели захід . Податкова культура платників (рис. 2.8). Забезпечити участь представників громадськості та бізнес-спільноти в реалізації державної політики у сфері діяльності ДПС, а також у процесі розробки законопроектів, забезпечити прозорість, відкритість та підзвітність діяльності служби в рамках. У складі ДПС створено тимчасовий дорадчий орган – Громадську раду. Наказом ДПС від 23 січня 2020 року № 24 уповноважено персональний склад цього спеціального дорадчого органу.[41]

Найактивніше для інформування платників про діяльність організацій ДПС використовували інтернет-ЗМІ та радіо. ЗМІ у 2020 році включали: В Інтернеті було 139 тисяч інформаційних повідомлень про діяльність ДПС. У бездротовій мережі - 42 000 повідомлень. Телебачення – 23 000 відеосюжетів. Приблизно 10 тис. у друкованих ЗМІ. Матеріали (рис. 2.9).

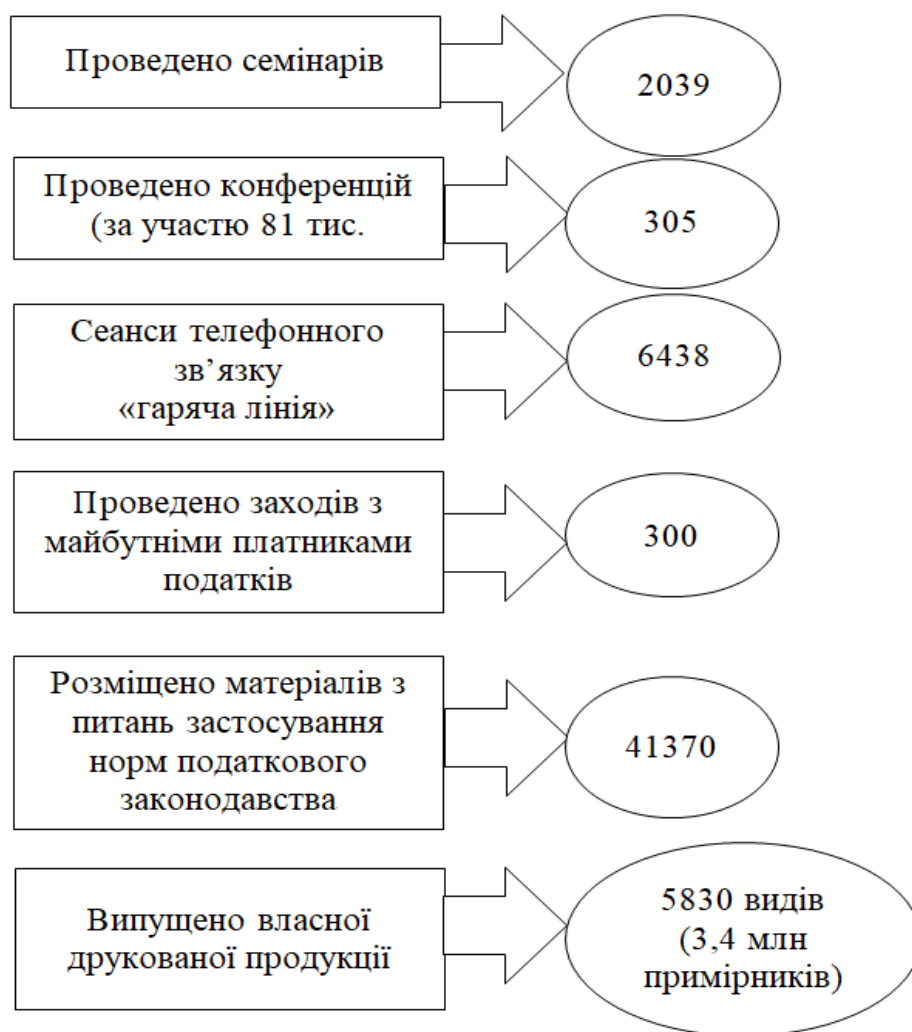

Рис. 2.8 Характеристика проведених заходів ДПС у 2022 р.

Джерело: складено автором на основі [41]

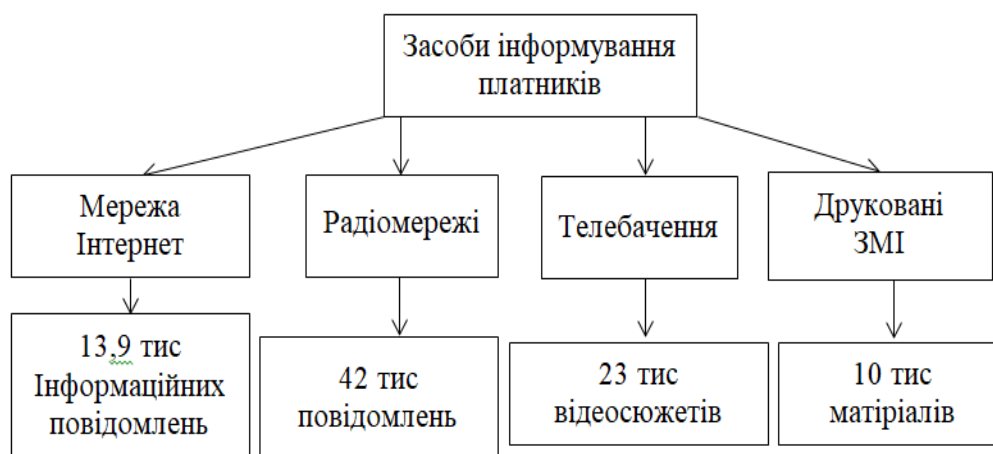

Рис. 2.8 Проведені основні заходи ДПС у 2022 році в Україні

Джерело: складено автором на основі [41]

Для налагодження співпраці між ДПС та університетами підписано

сім Меморандумів про взаєморозуміння. Київський національний торговельно-економічний університет. Національний юридичний університет носить ім'я Ярослава Мудрого. Київський державний університет носить ім'я Тараса Шевченка. Київський національний економічний університет носить ім'я Вадима Гетьмана. Національний авіаційний університет, ДПС та Національний фінансовий університет України; Також, за наданими результатами, у 2020 році працівники ДПС пройшли онлайн-навчання на освітніх електронних платформах, зокрема онлайн-курси Prometheus, EdEra, Відкритого університету Майдану, Sourcera, UniversityofsePeople, KhanAcademy, Київського міського освітнього центру. До Департаменту кадрової підтримки та розвитку персоналу передано 1775 сертифікатів ECTS (Європейська система накопичення кредитів) [41].

2.2. Уникнення податкових правопорушень як форма девіантної поведінки

Питання податків має велике значення з давніх часів, оскільки успішне наповнення національної скарбниці є запорукою національної стабільності та розвитку. При нормальному застосуванні, тобто коли податки утримуються таким чином, щоб платники податків не відчували надмірного тиску щодо сплати та повністю усвідомлювали важливість сплати податків на користь нації та суспільства в цілому.

У сучасних умовах особливу увагу необхідно приділяти забезпеченню економічного зростання країни, формуванню та реалізації ефективних національних стратегій розвитку, досягненню національної стабільності та економічної безпеки, особливо стабільності фінансової безпеки.

Забезпечення фінансової безпеки країни є необхідною та важливою

умовою не лише відповідності вимогам європейських стандартів, а й економічної модернізації та реформування країни. Національна фінансова безпека означає стан, в якому захищені економічні інтереси країни, бізнесу та громадян. Бюджетна та податкова системи своєчасно виконують покладені на них завдання, комплексно реагують на виклики, протидіють зовнішнім і внутрішнім ризикам і загрозам.

Прозорість оподаткування є ключем до підвищення фінансової грамотності. Останнє включає бізнес-освіту, технічну дискусію та підвищення якості новин. Фінансові політики можуть бути представлені у простому, зручному та доступному для звичайного користувача форматі. Журналістика, заснована на аналітичній обробці масштабних відкритих даних, стає все більш популярною. Найцікавішими є національний проект «Texty.org.ua», «Ціна держави» CASE Україна [45], індикатор моніторингу реформ «iMoPe» фактчекінгу «VoxCheck» та «VoxUkraine». У сучасному економічному просторі постали питання про необхідність удосконалення оподаткування не лише з фінансової та політичної точки зору, а й із соціальної. Зрештою, платники податків не довіряють податковим органам, а тому й державі. Це призводить до того, що держави не отримують кошти, оскільки платники податків приховують свої доходи або надають неправдиву інформацію про їхні доходи. Тому варто звернути пильну увагу на формування та розвиток національної культури сплати податків.

Науковець Кирилов О. Д зазначає: «...Податкова культура – це складне соціально-економічне явище, і аналіз наукової літератури свідчить про відсутність єдиного підходу до визначення терміну «податкова культура». Можна узагальнити та сказати, що, на думку вчених, під податковою культурою розуміють: «...рівень розвитку суспільства, виражений в існуючих нормах системи оподаткування, глибині податкових знань населення, умовах розвитку підприємництва, а також в усвідомленні потреби виконання податкових зобов'язань» [46].

Проте значна частина українських платників податків не знає і не

вірити, що їх добровільна та повна сплата податків повернеться до них у вигляді певних державних послуг та соціального забезпечення. Однак це не єдина проблема. Ще одним фактором, що сприяє приховуванню доходів підприємцями, є складність та нестабільність податкового законодавства. Якщо держава сприятиме діяльності підприємців, бізнесмени зможуть легше ділитися коштами з державою. Нарешті, зрозумійте нововведення в податковому законодавстві та податковому адмініструванні, щоб держава, незважаючи на те, що віддає частину свого прибутку, цільово використовувала його на суспільно корисні цілі. Ви побачите, що витратите менше часу на це. Це буде не каральне міністерство, а міністерство, яке зможе пояснити і допомогти.

Як показує досвід інших країн, стверджувати, що громадяни готові платити податки, невірно, а нормою є свідоме вирішення питань змісту, функції та необхідності податків. Іншими словами, в західних країнах оподаткування розглядається як обов'язок громадянина перед державою і забезпечує підтримку держави. Шлях країн з уже сформованою правовою традицією полягає в тому, що бюджетні видатки, спрямовані на підвищення податкової культури та обізнаності населення у сфері оподаткування, спрямовуються на добровільну сплату податків, а не на примусові адміністративні витрати. Оподаткування є важливим інструментом забезпечення економічного, соціального та культурного потенціалу розвитку країни. Тому необхідно вживати заходів для покращення ситуації в податковій сфері.

Пріоритетними напрямками підвищення податкової культури є:

- Прийняти законодавство для спрощення податкового законодавства та вдосконалення механізмів вирішення податкових спорів.
- Проведення спеціальних курсів, дискусій та зустрічей з представниками податкових органів у школах та університетах.
- Для розвитку законслухняного громадянства необхідно використовувати різноманітні інформаційно-просвітницькі засоби, теле- і

радіомовлення.

– Для покращення іміджу податкових служб та досягнення подальших ефектів ми проводимо лекції з податків досвідченими працівниками податківців для старших класів шкіл. - Професійна орієнтація в ієрархії податкових служб.

- Розробка та впровадження систем підвищення якості податкових процедур [47, 48].

Підвищення податкової культури населення завжди потребує нових і сучасних підходів. Інформаційні та просвітницькі заходи є одним із підходів до забезпечення того, щоб платники податків отримували необхідну інформацію та могли відповідати на запитання, які регулярно виникають під час вирішення податкових питань.

Податкова культура насамперед включає розуміння громадськістю важливості сплати податків і знання прав і обов'язків щодо процесу оподаткування, що застосовується в державі. Вжиті податковими органами заходи забезпечать доступ населення до послуг в електронному форматі, що стало дуже актуальним, підвищать податкову культуру та сприятимуть платоспроможності платників податків, що дозволить збільшити надходження до державного бюджету.

Висновки до розділу 2

Однак, на думку платників податків, це пов'язано з високими податковими ставками, надмірним та непропорційним податковим тягарем, поганим корпоративним менеджментом, контрабандою на ринку, корупцією, нечіткістю чинного законодавства та непрозорістю окремих податкових адміністративних процедур. На проблему також варто звернути увагу. . до зростання конфліктів. Взаємовідносини платників з ДПС та іншими органами управління в Україні.

Збільшення спроможності громадян платити податки вимагатиме все більш сучасних методів. Поінформованість є одним із напрямків, який

забезпечує платників податків необхідною інформацією та відповідями на запитання, які регулярно виникають при вирішенні податкових питань. Податкова культура включає розуміння громадянами важливості сплати податків і розуміння ними своїх прав і обов'язків у зв'язку з чинною податковою системою країни. Діяльність податкових органів спрямована на надання населенню електронних сервісів, які сприяють зміцненню податкової культури, тим самим збільшуючи надходження до державного бюджету.

Отже, підвищення рівня культури соціального оподаткування підвищить обізнаність населення, створить умови для визнання суспільством фіскальної відповідальності, збільшить податкові надходження та зменшить можливі втрати державного та місцевого бюджетів та фіскальної частини державного бюджету.

РОЗДІЛ 3

ОСНОВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОЇ ГРАМОТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Ефективне підвищення податкової культури є важливою передумовою інтеграції України до міжнародного (світового) ринку. Саме від механізму реформування Податкового кодексу України залежить подальший розвиток економічної культури. Нині на податкові органи українського суспільства негативно впливають декілька факторів, зокрема:

- Сильна тіньова економіка та масова корупція.
- Податковий тиск на всіх платників податків.

- Невдоволення платників податків (підприємців). Позиції України в міжнародних рейтингах ефективності податкової культури слабкі. Основними факторами, які мають значний вплив на податкову систему України, є рівень податкового навантаження та податкові ставки. Вони перевантажують систему незначними податками, бухгалтерськими та адміністративними витратами, які перевищують доходи від платежів. У сучасній економічній сфері постало питання про те, чи існує потреба у вдосконаленні податкових систем не лише з фінансової та політичної точки зору, але й із соціальної точки зору. Серед різних соціальних класів існують негативні стереотипи щодо оподаткування, такі як культура низького оподаткування, недовіра до податкових органів і, як наслідок, приховані доходи та несплата податків. Усі ці факти можна підтвердити за допомогою даних про злочинність та зростання злочинності. Це пов'язано з тим, що дані факти були приховані від адміністративних органів або були надані недостовірні відомості про доходи. У результаті країна зазнала значних збитків, особливо великих. У цьому контексті необхідно формувати та розвивати культуру масового оподаткування. Дуже важливим є вплив податкової культури на розвиток оподаткування. Швейцарський вчений Б. Торглер, виходячи з підходу розвитку (як процесу усунення певних

суперечностей), зазначає, що проблемою в контексті низькоподаткової культури є: Необхідність соціально справедливого розподілу та перерозподілу доходів у суспільстві та поширеність девіантної податкової практики.

Протиріччя між інтересами держави, яка спрямована на регулювання соціально-економічних процесів за допомогою податків, і низьким рівнем життя більшості населення, який різко погіршується в умовах економічної кризи та високої частки тіньової економіки. ” [27].

Податкова культура – складне соціально-економічне явище, властиве суспільствам з ринковою економікою, рівень якого визначає податкоспроможність країни. Податкова культура (як одна з основних характеристик громадянського суспільства) є невід’ємною частиною національної культури (правової, економічної, політичної, фіскальної) і тому включає:

1) розуміння власних прав та обов’язків у процесі оподаткування (як невід’ємна частина правової культури); вдосконалення знань та розуміння податкових наслідків економічної діяльності (як невід’ємна частина економічної культури); тобто підвищення рівня знання;

2) усвідомлення суспільством важливості сплати податків державі (як невід’ємної частини політичної культури), оцінка соціальної користі податкового законодавства та формування власного ставлення до податкової політики, ролі податкові органи як представники Стан діяльності;

3) уміння використовувати правовий інструментарій у практичній діяльності, своєчасне подання податкової звітності (як складова фінансової культури) та дотримання етичних норм під час спілкування з посадовими особами контролюючих органів, тобто поведінковий рівень.

Найважливішою економічною основою законослухняної поведінки платників податків є уникнення наслідків несплати податків. Щоб стимулювати такі дії, країни зазвичай вживають таких заходів: знижують ставку індивідуальних податків, застосовують систему податкового кредиту,

посилюють штрафи за податкові порушення, підвищують стандарти ризику, відповідно змінюють частоту планових податкових перевірок. Проте слід зазначити, що всі ці заходи матимуть бажаний ефект за умови підвищення рівня податкової грамотності та податкової культури.

В Україні тягар податків лягає на податкові компанії, а власники цих компаній шукають шляхи отримання податкових пільг. Як наслідок, цим скористаються компанії та галузі, які мають можливість і можливість розробити довгострокові податкові стимули для виходу з кризи та підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Ринково-орієнтованим компаніям потрібен капітал для розробки нових ринків, технологій і продуктів, але вони також повинні платити великі суми податків. Тому роздаткові матеріали стимулюють розвиток тіньової економіки, розмір якої в Україні експерти оцінюють у 50% реального ВВП [49, с. 48-49].

Розглянемо основні моменти та напрями, за якими можлива податкова реформа в Україні. Основні моменти податкової реформи в Україні:

1. Максимальне спрямування податкової політики на забезпечення ефективного розвитку національної економіки (зменшення загальної суми податків).
2. Необхідно встановити рівномірний розподіл податкового тягара відповідно до доходів населення (зменшиться ухилення від сплати податків і водночас зростуть надходження до бюджету).
3. Спрощення податкової культури – дотримання принципів простоти та прозорості (сплата податків має бути якомога тривалішою, зручною для всіх платників і максимально прозорою для платників податків).
4. Зменшення податкового тиску (можливість підприємців здійснювати діяльність та складати звітність) при зниженні ставок корпоративного податку та податку на додану вартість.
- П'ять. Зменшити тягар непрямих податків, врахувати регіональні особливості та підвищити значення місцевих податків у структурі доходів місцевих бюджетів.
6. Демократизація податкової служби України, тобто ідеологічні зміни у функціонуванні податкової служби на основі

реформування податкової служби. 7. Підвищення ефективності податкового законодавства (запровадження законів, що надають рівні права всім громадянам при сплаті податків).

Головною метою сучасних реформ в Україні має бути створення сприятливих умов для економічного зростання через підприємницький потенціал та підтримка реалізації конкурентної переваги країни. Практичне застосування інформаційно-просвітницької діяльності показало ефективні результати в багатьох країнах. Тому в нашій країні можна буде ефективно боротися з податковими злочинами. Хоча трапляються випадки, коли громадяни вчиняють податкові порушення через нерозуміння податкового законодавства, у більшості випадків це навмисне ухилення від сплати податків. На нашу думку, така модель впровадження податкової культури матиме більший ефект, якщо податкову освіту запроваджувати в студентські роки. Діти, підлітки, студенти не мають чітких знань про податки, тому починати їх пояснювати потрібно змалку. У майбутньому ви будете активно оцінювати податкову систему та її закони. Таким чином можна побудувати суспільство з високою культурою сплати податків. Необхідно ввести в навчальні програми навчальних закладів предмет «Основи оподаткування», але це не можна вважати підтримкою.

- Програма має включати кілька рівнів, спеціально адаптованих до учнів кожної вікової групи. Створення музею історії податків у місті чи селі не лише відобразить історію податкових систем Японії та інших країн, але й покращить знання про податки. Можливість відвідати такий музей викличе неабиякий інтерес як у молоді, так і у старшого покоління жителів міста. Збільшення спроможності громадян платити податки вимагатиме все більш сучасних методів. Інформаційно-консультативна робота є одним із напрямків, що забезпечує платників податків необхідною інформацією та відповідає на запитання, що регулярно виникають при розгляді податкових питань.

У 2020 році спостерігалось значне підвищення ефективності роботи

нової Державної податкової адміністрації України. Враховуючи тенденцію до зниження економічної активності у другому півріччі 2019 року та зростання номінального ВВП на 5,4% у 2020 році (при падінні реального виробництва на 4%), державний і місцеві бюджети та національні доходи минулого року були одноразовими. внесок зріс на 13% і 5%, а заборгованість з податку на додану вартість (ПДВ) зросла на 36,8%. У 2020 році базові податкові надходження були вищими на 49,2 млрд гривень (+10,7%). За січень-лютий 2021 року постачання товарів і послуг (на основі податку на додану вартість) зросло на 10,3% порівняно з відповідним періодом минулого року, тому сальдо надходжень податку на додану вартість зросло в 1,5 рази (з 17,8 млрд до 25,8 млрд).) (грн) зросла). Це стало можливим завдяки ефективному розширенню податкової бази за рахунок тіньової економіки[51].

Водночас боротьба держави з податковими злочинами – процес тривалий і ще не завершений. За даними ДПСУ, збитки України через використання програм ухилення (мінімізації) від сплати податків становлять приблизно 7,7 млрд доларів. Річний дохід США: зарплати в «конвертах» - 4,3 мільярда доларів, «Свій» і діяльність конвертаційного центру - 1,5 мільярда, офшори - 800 мільйонів, акцизи - 1 мільярд, збитки державних підприємств - 100 мільйонів доларів. Наприклад, у 2020 році загальний національний дохід без урахування податків склав 3,4 трлн ієн, з яких 1,9 трлн ієн становила заробітна плата та інші трудові доходи. Водночас касовий обіг торговельних підприємств у 2020 році склав менше 1,3 трильйона гривень. Це означає, що лише 38% витрат домогосподарств регулюються податковими перевітками та сплатою відповідних податків і зборів [51].

Успіх заходів податкової реформи та ефективних заходів подолання податкової системи залежить не стільки від масштабних зусиль щодо зміцнення податкового адміністрування, скільки від створення надійного типу взаємодії між платниками податків і державою. Важливо розуміти, що Це робиться на основі взаємної довіри. При цьому країни повинні забезпечити дотримання основних податкових принципів. На нашу думку, це

має бути: справедливість (усі платники податків рівні перед законом та уникнення будь-якої податкової дискримінації), прозорість (наприклад, обмін податковими агентами) та податкова інформація. Між владою. види операцій) та простота взаємодії з податковими органами (чесне оподаткування повинно приносити прибуток, а податкові служби надавати якісні послуги платникам податків).

Реалізація цих принципів могла б створити сприятливі умови для вирішення питань податкового регулювання в Україні та забезпечити дотримання платниками податків вимог законодавства при сплаті податків.

На практиці реалізація вищезазначених принципів має передбачати заходи, які залучають найкращий досвід інших країн щодо реформування та вдосконалення податкових систем.

Широкомасштабні схеми ухилення від сплати податків, які використовують юрисдикції з низьким рівнем оподаткування для структурування бізнес-операцій, також поширені в нашій країні. З метою протидії цьому явищу з 1 січня 2017 року Україна взяла участь у програмі посилення співпраці у сфері BEPS (Base Erosion and Profit Shifting, «Розмивання бази та виведення прибутку з-під оподаткування») та вжила ініціативи щодо своє. Я тут. Це зобов'язання запровадити мінімальні стандарти Плану дій BEPS (Заходи 3, 4, 6, 7, 8-10, 13).

З метою імплементації пакету BEPS в Україні Міністерство фінансів України у співпраці з Національним банком України розробило дорожню карту впровадження Плану дій BEPS та відповідний «Проект змін до податкового законодавства Україна». Україна має на меті реалізацію плану протидії розмиванню податкової бази та виведенню прибутку з оподаткування. Цей законопроект має на меті реалізувати в Україні вісім найважливіших для нашої країни кроків. Обмеження вартості фінансових операцій з пов'язаними особами. Запобігання зловживанням, пов'язаним із застосуванням угод про уникнення подвійного оподаткування. Запобігання штучному обходу визнання статусу постійного представника. Удосконалення

контролю за трансфертним ціноутворенням. Правила звітності по країнах для міжнародних бізнес-груп» [52].

Повна імплементація закону розширить базу оподаткування країни шляхом оподаткування доходів резидентів України, накопичених на рахунках офшорних компаній, «без подвійного оподаткування» та забезпечить справедливий податковий режим для компаній. Я працюю в Україні. У цьому випадку дуже важливо автоматично обмінюватися інформацією з податковими органами інших країн за єдиним міжнародним стандартом, щоб українські податківці могли вчасно виявляти та реагувати. Заходи в цьому напрямку такі.

Податкова система, яка гармонізує інструменти фінансового сектору з особистим пасивним доходом, також допоможе створити більш справедливу податкову систему в Україні. Більшість доходів найбагатших домогосподарств надходить від пасивних доходів, таких як права у власних компаніях або готівка через інвестиційні фонди, і ефективні податкові ставки для цих людей значно нижчі. Це створює можливості для оптимізації податків, наприклад, через використання спільних інвестиційних інститутів, і порушує принцип справедливого оподаткування всіх учасників фінансового сектору та фінансових інструментів. На цьому фоні необхідно підвищити ставку податку на прибуток від дивідендів та операцій з цінними паперами (включаючи цінні папери інвестиційного фонду) до звичайної ставки податку на прибуток.

Це відновлює справедливу частку оподаткування особистих доходів і заощаджень, тим самим зменшуючи податкову нерівність, коли бідні верстви населення сплачують більше податків (відносно рівня їхнього доходу), ніж заможні верстви населення.

З початку 2020 року обсяг готівкової гривні в економіці України зріс на 34%. Однак темпи цього зростання важко визначити через обережну поведінку компаній у відповідь на карантинні обмеження та, як наслідок, зростання тіньової торгівлі. Водночас загальновідомо, що плани

«оптимізації» податкового навантаження реалізуються за рахунок готівкових розрахунків. Це пов'язано з тим, що в цьому випадку господарська діяльність не може бути встановлена через механізм нагляду банку. Водночас необхідно популяризувати безготівкові розрахунки шляхом зниження лімітів готівкових розрахунків та вдосконалення системи управління готівковими розрахунками. Також, як відомо, поширена практика роботи великих торгово-роздрібних мереж від власного імені має посилити контроль за діяльністю фізичних осіб-підприємців та унеможливити зловживання спрощеною системою оподаткування. Треба боротися.

Відомо також, що великі торгівельні та роздрібні мережі, що маскуються під ФОП, розгулюють, і необхідно посилити контроль за діяльністю ФОП та боротися зі зловживаннями спрощеною системою оподаткування. Це вимагає посилення аналітичної роботи для виявлення випадків навмисного «роздроблення» компаній і мереж, а також широких вимог щодо використання фінансових реєстрів індивідуальних підприємців для обробки транзакцій.

Налагодження інформаційного обміну між Держфінпослуг (НБУ, НКЦПФР), банками та ДПСУ сприятиме ефективній роботі податкових органів. Для цього ДПСУ визначить необхідний для ефективного здійснення своїх повноважень обсяг інформації та внесе необхідні зміни до законодавчих та нормативно-правових актів, що регулюють обмін інформацією між державними установами (за потреби) (підписується). , налаштувати передачу інформації в електронному форматі інформаційних активів щодо технічних параметрів (у тому числі захисту паролем).

Реформа децентралізації має великий потенціал для значного покращення фінансової ефективності місцевих громад і органів місцевого самоврядування, а також для стимулювання економічної діяльності до дедиференціації. Середньомісячний депозитний залишок місцевих та регіональних банків з липня по листопад 2020 року становив понад 10,5 млрд

гривень, а частка банків у фінансуванні капітальних інвестицій в Україні у 2020 році зростає до 10,4%. Підвищення прозорості та ефективності використання ресурсів місцевого самоврядування, наприклад, шляхом створення місцевих центрів підзвітності, допоможе посилити роль місцевих громад у забезпеченні економічного зростання та покращенні якості життя на місцях.

Необхідно пам'ятати, що сплата податків має бути зручною для платників податків, а посилення контролю за несплатою не повинно збільшити навантаження на «білі» компанії. Податкові органи повинні запровадити системи для автоматизації управління ризиками для компаній, що належать до груп високого ризику, наприклад, що торгують оподатковуваними товарами. Завдяки оцифровці відповідних процедур та посиленню аналітичних можливостей податкових органів можна буде покращити контроль за обігом та реалізацією оподатковуваних товарів без збільшення навантаження на сумлінних платників податків.

Законодавство щодо діяльності податківців при оподаткуванні операцій з цінними паперами сприятиме розвитку діяльності банків і небанківських фінансових установ та послуг споживачам, а також підвищить попит на ощадні та інвестиційні фінансові продукти.

Ці та інші зміни, спрямовані на практичну реалізацію основних засад податкової функції держави, забезпечать досягнення загальнодержавного консенсусу у виробленні надійної та взаємовигідної моделі взаємодії держави та платників податків. Ймовірно [51].

Для встановлення всіх процесів формування податкової культури в Україні необхідно спостерігати за функціонуванням механізмів економічної ситуації ринку. Для цього аналізуються причини, що викликали ці порушення (дисбаланси). Ці чинники включають культурні відмінності в державних заходах і діях у формуванні податкової політики, а також реформи податкової культури. Відсутність наукових податкових джерел, неповнота перевірок, незадовільна передбачуваність та оцінка законів і

заходів податкової реформи.

Особливо актуальним є питання підвищення податкової культури вітчизняних платників податків та дотримання податкової дисципліни. Наявність значних тіньових секторів, нелегальна зайнятість, приховані доходи та інші негативні ознаки ухилення від сплати податків можуть остаточно підірвати зусилля щодо ефективної податкової реформи. При цьому податкова культура в суспільстві характеризується не лише ставленням платників податків до конституційного обов'язку сплачувати кошти до державної скарбниці, а й шанобливим ставленням працівників податкових органів до суб'єкта оподаткування. Будь-яка система в першу чергу визначається рівнем кваліфікації працівників, їх ставленням до професійної діяльності, морально-етичними принципами та особистими якостями.

Висновки до розділу 3

Проаналізувавши особливості податкової культури України, ми розглядаємо такі негативні чинники сучасної моделі податкової політики, як незбалансованість та несправедливий розподіл податкового тягаря, неповнота законодавчої та нормативно-правової бази, корупція у податкових відносинах тощо. Тому ці негативні фактори перешкоджають запровадженню механізмів ефективного розвитку українського суспільства.

Для підвищення податкової культури та заохочення платників податків до податкової дисципліни можна використовувати різні методи та заходи. Раціональний вибір прийняттого залежить насамперед від умов, мислення, рівня життя, якості і навіть життєвого циклу економічного розвитку конкретної країни. Пріоритетними напрямками підвищення податкової культури України є:

- 1) Спрощення та вдосконалення податкового законодавства.

- 2) Підвищення якості податкових процедур.
- 3) Удосконалити механізми вирішення податкових спорів.
- 4) Підвищення якості інформації про платників податків.
- 5) Запровадження публічних податкових консультацій, дисципліни та відповідальності.

б) забезпечує дотримання працівниками податкового органу встановлених етичних правил;

7) Підвищення іміджу податкового органу та репутації роботи органу управління. 1) Спрощення та вдосконалення податкового законодавства.

- 2) Підвищення якості податкових процедур.
- 3) Удосконалити механізми вирішення податкових спорів.
- 4) Підвищення якості інформації про платників податків.
- 5) Запровадження публічних податкових консультацій, дисципліни та відповідальності.

б) забезпечує дотримання працівниками податкового органу встановлених етичних правил;

7) Підвищення іміджу податкового органу та репутації роботи органу управління.

Отже, підвищення рівня культури соціального оподаткування підвищить обізнаність населення, створить умови для визнання суспільством фіскальної відповідальності, збільшить податкові надходження та зменшить можливі втрати державного та місцевого бюджетів та фіскальної частини державного бюджету. . Підвищення безпеки.

Отже, підвищення рівня податкової культури в суспільстві сприятиме підвищенню обізнаності громадян, створить умови для визнання відповідальності громадян за сплату податків, а в майбутньому сприятиме збільшенню податкових надходжень та зменшенню ризику втрат державного та місцевих бюджетів і навіть у майбутнє дасть змогу зменшити Посилити фінансову складову національної безпеки.

ВИСНОВКИ

Податкове законодавство України містить такі поняття, як «податок» і «збір», але досі відсутні поняття «податкова культура» та «спроможність сплачувати податки». Податкові елементи мають специфічні податкові характеристики та можуть організовувати податкові процеси між учасниками ринку. Держава як суб'єкт господарювання потребує фінансових ресурсів, а джерелом її доходів є податки. Важливим економічним регулюванням ринкових відносин (механізмів контролю) є формування розвиненої податкової культури [53].

Ефективне підвищення податкової культури є важливою передумовою інтеграції України до міжнародного (світового) ринку. Подальший розвиток економічної культури залежить від механізму реформування податкового законодавства України. Нині на податкову систему українського суспільства негативно впливають такі фактори: Масова корупція. Податковий тиск на всіх платників податків. Невдоволення поставленою метою (підприємцем). Слабка економічна свідомість та економічна культура українського народу негативно впливає на податкову культуру, ставлячи під загрозу своєчасну та повну сплату податкових платежів, що, у свою чергу, негативно впливає на формування доходів, що, у свою чергу, негативно впливає на видаткова частина державного бюджету. В Україні всі вони негативно впливають на пенсіонерів, державних службовців, установи, національну безпеку, бізнес і, зрештою, на все населення України.[54]

Податкова культура є частиною національної культури країни і відображає рівень знання та дотримання податкового законодавства, точність розрахунків, повноту та своєчасність сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів державі. Знання своїх прав, виконання обов'язків платниками податків та органами управління, розуміння всіма громадянами важливості сплати податків на благо держави та суспільства. Розвиток ясної економічної свідомості та економічної культури в українського народу та представників влади, завжди наголошуючи, що патріотизм і почуття

громадянського обов'язку – це не просто розмови та гасла, а сильна економіка та чітке усвідомлення сильної економіки Є потребу. Сильну націю можна побудувати, лише усвідомлюючи важливість чесної сплати податків.

Україна займає слабкі позиції в міжнародних рейтингах щодо ефективності податкової системи. Основними факторами, які мають суттєвий вплив на податкову систему України, є розмір податкового тягаря та ставка податку. Вони перевантажують систему дрібними податками, а бухгалтерські та адміністративні витрати перевищують доходи від платежів. Працівники ДФС пам'ятають, що вплив на платників податків здійснюється не лише за допомогою податкового законодавства та засобів адміністративного впливу, а й психологічних особливостей особи, які виховують довіру та повагу до платників податків.

Сучасна система органів управління запровадила велику кількість різноманітних заходів впливу на стан податкових відносин в Україні. Як не дивно, рівень податкової культури залишається дуже низьким, враховуючи велику кількість податкових порушень та ухилень від сплати податків. Однак сфера оподаткування все ще перебуває в стадії реформування для приведення у відповідність з європейськими нормами та стандартами. Тому можна очікувати, що податкова культура України з часом досягне рівня великих європейських країн.

Для встановлення всіх процесів формування податкової культури в Україні необхідно спостерігати за функціонуванням механізмів економічної ситуації ринку. Для цього аналізуються причини, що викликали ці порушення (дисбаланси). Ці чинники включають культурні відмінності в державних заходах і діях у формуванні податкової політики, а також реформи податкової культури. Відсутність наукових податкових джерел, неповнота перевірок, незадовільна передбачуваність та оцінка законів і заходів податкової реформи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Катана О.С. Інституціональні засади розвитку податкової культури в державі. Ефективна економіка. 2015. №12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4678> (дата звернення: 14.09.2021).
2. Schumpeter J. A. (1929) *Ökonomie und Soziologie der Einkommensteuer* // *Der Deutsche Volkswirt*. Vol. 4. – pp. 380-385.
3. Башинський І.А. Податкова культура: генезис та сталі погляди на зміст поняття. Вісник АМСУ. Серія: «Державне управління». 2014. №1(10). С.7-14
4. Башинський І. А. Формування податкової культури в Україні. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ardup/2011_2/2-5-1.pdf (дата звернення: 14.10.2021)
5. Василенко А.В. Формування податкової культури в Україні/А.В. Василенко. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/evu/2011_17_1/Vasilenko.pdf.
6. Андрущенко В. Л. Умови та ідеали податкової культури / В. Л. Андрущенко // Професійна етика працівника державної податкової служби як складова етики державного службовця України : матер. наук.-практ. конф. – Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2006. – С. 13–17.
7. Податковий менеджмент : навчальний посібник / Ю. Б. Іванов, А. І. Крисоватий, А. Я. Кізіма, В. В. Карпова – К. : Знання, 2008. – 525 с.
8. Податки: юридична практика // Л. В. Трофімова, О. В. Доманський, В. Г. Войтенко, Я. О. Шашенков ; Держ. податк. адмін. України ; редкол. : С. В. Буряк [та ін.]. – К. : ІВЦ ДПА України, 2009.
9. Ручкіна В.М. Формування податкової культури в Україні та аналіз її складових частин. Економіка промисловості. 2013. № 1-2 (61-62). - С. 194-200.
10. Nerre B. Do social and cultural norms matter? The Concept of Tax Culture. URL: <http://www.worldbank.org/publicsector/pe/Tax/norms/pdf>.
11. Мельник В. М., Кошук Т. В. Податкова політика України в умовах

імплементатії угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Фінанси України. 2016. №7. С. 7–25.

12. Таранов І. М. Фіскальний потенціал України та ефективність справляння податків : дис. канд. екон. наук : спец. 08.04.01 / І. М. Таранов. – Тернопіль, 2004. – 20 с.

13. Андрущенко В.Л., Тучак Т.В. Морально-етичні імперативи податків та оподаткування (західна традиція): [монографія]. К.:Алерта, 2013. 384 с.

14. Ткачик Ф.П. Соціально-психологічні аспекти розвитку податкового консультування в Україні. Світ фінансів. 2017. Вип. 2. С. 118-127.

15. Дебет Кредит. Про податкову культуру і податкову дисципліну. URL: <http://dtkr.com.ua/debet/ukr/2001/44/44pr17.html>

16. Департамент інформаційно-сервісної підтримки. URL: <https://tax.gov.ua/pro-sts-ukraini/struktura-/arhiv/aparat-dps1/departament-informatsiyno-servisnoi-pidtrimki/>

17. Сервіс «Пульс» Державної фіскальної служби України. URL: <http://sfs.gov.ua/others/puls>

18. Лебедзевич Я.В. Гармонізація взаємостосунків суб'єктів податкових правовідносин. Міжнародний збірник наукових праць. 2015. Випуск 2(20).

19. Виходець А.М., Кізілова Є.А. Культура і етика взаємовідносин податкових інспекторів з платниками податків. К., 1999.]

20. Виходець О.М. Організаційна культура взаємовідносин підприємств з державною податковою службою: Монографія / О.М. Виходець. – О.: Олтех, 2009. – 98 с.

21. Карпінський Б.А. Удосконалення взаємин податкової служби з платниками податків / Б.А. Карпінський // Актуальні проблеми економіки. – 2007. - №2 (68). – С. 128-136.

22. Воїнова Т. Деякі питання формування податкової культури в сучасних умовах / Т. Воїнова, О. Павленко // Вісник податкової служби України. – 2000. - №37. – С. 55-59.

23. Василенко А.В. Формування податкової культури в Україні / А.В.

- Василенко // Економічний вісник університету: збірник наукових праць. 2011. URL: http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2011_17_1/Vasilenko.pdf
- 24.** Пирого І. С. Оптимізація податкової культури України. Науковий вісник публічного та приватного права. 2017. Випуск 6. Том 2. С. 74–79.
- 25.** Касимов Д.О. Институциональные основы формирования и развития налоговой культуры: автореф. дис. на соиск. научн. степ. канд. экон. наук: спец. 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит». Саратов. 2012. 20 с.
- 26.** Кучерова Г.Ю. Податкова культура як детермінанта сучасного оподаткування в Україні. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2015. Вип. 2(2). С. 53-62.
- 27.** Torgler V. Tax morale: theory and empirical analysis of tax compliance. URL: http://edoc.unibas.ch/56/1/DissB_6463.pdf
- 28.** Давискіба К.В., Карпова В.В., Ревенко О.В. Податкова культура і проблеми її формування в сучасних умовах. Інфраструктура ринку. 2018. Вип. 19. С. 457-463. - Усе про право. URL: <http://www.allpravo.ua/diploma/doc45p0/instrum2717>
- 29.** Агентство США з міжнародного розвитку. URL: <https://www.usaid.gov/>
- 30.** Sinkuniene Kristina. Taxation Principles in Tax Culture: Theoretical and Practical Aspects Organizacij. Pro-Quest Health Management. 2005. Vol. 35.
- 31.** Замасло О.Т., Бойчук О.І. Аналіз сучасного стану податкової культури в Україні. Бізнес Інформ. 2015. № 11. С. 351-357.
- 32.** Індекс глобальної конкурентноспроможності / Гуманітарний портал: Дослідження// Центр гуманітарних технологій, 2006–2021. URL: <https://gtmarket.ru/ratings/global-competitiveness-index>
- 33.** Аналітичний портал «Слово і діло». URL: <https://www.slovoidilo.ua/>
- 34.** Сушко К.В., Чернова О.В. Місце України у глобальних економічних рейтингах. Економька та суспільство. 2017. Вип. 9. С. 110-114.
- 35.** Неурядова правозахисна організація "Репортери без кордонів". URL: https://lb.ua/tag/3946_reporteri_bez_kordoniv.

36. Видання «Економічна правда». URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2019/10/24/652929/>.
37. Офіційний сайт PricewaterhouseCoopers Ukraine. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk/press-room.html>
38. Аналітичний портал «Слово і діло». URL: <https://www.slovoidilo.ua/>
39. Конкурентоспроможність податкової системи України. URL: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/346b4f5fea17c5fc95695118bab1ec67.pdf>
40. Офіційний портал державної фіскальної служби. URL: <http://cv.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/print-372975.html>
41. Звіт про діяльність ДПС України у 2019-2020 рр. ДПС України URL: <https://tax.gov.ua/data/files/250851.pdf>
42. Державна податкова служба. URL: <https://tax.gov.ua/data/files/254936.pdf>
43. Плани ДПС амбітні: запускаємо е-податки, е-РРО, е-акциз. Державна податкова служба. URL: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/453824.html>
44. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text>
45. Вітчизняний проект «Ціна держави». URL: <https://cost.ua/>
46. Кирилов О. Д. «Проблеми формування податкової культури в Україні». URL: http://www.taxation.lg.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=112%3A2010-11-19-19-02-32&catid=41%3Ascientific-conference&Itemid=69.
47. Ситник Г. Інституційно-цивілізаційна парадигма дослідження проблем та державно-управлінських аспектів забезпечення національної безпеки. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2011. № 2. С. 25-34.
48. Сідельникова Л. П. Податкові та позичкові фінанси: фіскальна філософія вибору. Херсон : Грінь Д. С., 2010. 436 с.
49. Курінний В.Г., Аспекти розвитку податкової культури України.

Матеріали Міжнародної наукової-практичної конференції «Економіка і менеджмент 2019: економіко-управлінські аспекти розвитку соціально-економічних систем». Дніпро: Біла К. О., 2019. Том 8, с. 48–49.

50. Усе про право. URL: <http://www.allpravo.ua/diploma/doc45p0/instrum2717>

51. Видання «Дзеркало тижня». URL: <https://zn.ua/ukr/macrolevel/podatkovi-problemi-zri-v-korin.html>.

52. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/beps-440>

53. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI/ Редакція від 20.09.2020 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-14> (дата звернення: 01,08,2021)

54. Формування національної податкової культури в умовах євроінтеграції. Науково-дослідний інститут фіскальної політики. URL: <https://www.ndifp.com/1191/>

55. Барін О.Р. Принцип справедливості як один з основоположних принципів оподаткування. Порівняльно-аналітичне право. 2015. №5.

56. Коваленко Ю.М. Неформальні норми фінансового сектора економіки: економічна ментальність та інституційна довіра. Економічна теорія. 2011. № 2. С. 58-68.

57. Олейнікова Л.Г. Створення умов та сприяння добровільній сплаті податків як елемент удосконалення податкової політики України. Вісник Запорізького національного університету. 2010. №4(8). С. 273-278

58. Литвин Н.А. Окремі проблемні питання інформаційного забезпечення органів Державної фіскальної служби України. АУСПІЦІЯ: міжнародне чесько-українське науково-теретичне видання. Прага, 2016. С. 144-152

59. Бамбізов Є.Є. Інформаційна функція державної фіскальної служби України: напрями реалізації. *Юридичний вісник*. 2017. № 1. С. 156-160.

60. Луцик А.І., Синютка Н.Г. Податковий інструментарій фіскальної політики в умовах діджиталізації фіскального простору. *Світ фінансів*. 2019. Вип. 1. С. 87-97